

Pedagogiset periaatteet ammatillisessa opettajankoulutuksessa

Ammatillisen opettajan osaaminen

Ammatillisen opettajan tehtävässä tarvittava osaaminen on vaativaa asiantuntija-osaamista, jossa yhdistyvät oman ammatti- tai opintoalan syvälinen osaaminen sekä laaja-alainen pedagoginen osaaminen. Tehtävässä korostuvat rinnakkaisina itsenäinen, yhteisöllinen ja verkostomainen työskentely, pedagogisten ratkaisujen ja oppimisympäristöjen tutkimusperustainen kehittäminen ja monimutkaisten yhteiskunnallisten, ammattipedagogisten ja ammattialakohtaisten ilmiöiden analysointi opettajan työn lähtökohtana. Pedagogiseen asiantuntijuuteen oppimisessa korostuvat laajat, opettajan työstä nousevat ilmiöt ja teemat, joita on opetussuunnitelmassa koottu opintokokonaisuuksiksi ja –jaksoiksi. Opetussuunnitelman painopisteitä on laadittu verkostoyhteistyössä, jossa on ollut mukana ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen henkilöstöä, TAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun alumneja, opiskelijoita ja muita sidosryhmiä. Lisäksi opintokokonaisuuksissa ja -jaksoissa näkyvät ammattikasvatuksellinen ja kasvatustieteellinen tutkimus, tulevaisuusorientaatio ja koulutusta määrittävät säädökset.

Osaamisperustainen opettajankoulutus perustuu opettajaopiskelijan aikaisemman osaamisen tunnistamiseen, tarvittavan osaamisen kehittämiseen ja koulutusprosessin aikaiseen jatkuvaan arviointiin. Arvioinnin lähtökohtana ovat opettajankoulutuksen osaamistavoitteet ja arviointikriteerit. Opintojaksojen osaamistavoitteet ja niistä johdetut arviointikriteerit määrittävät opettajaopiskelijan henkilökohtaisia tavoitteita ja oppimisaktiviteetteja. Opettajaopiskelijan osaaminen rakentuu yksilöllisesti ja monin eri tavoin. Ammatillisen opettajankoulutuksen keskeisinä oppimis- ja arviointiympäristöinä toimivat opettajaopiskelijan työ- ja toimintaympäristöt sekä opettajakorkeakoulun järjestämä opetus, ohjaus ja digitaaliset resurssit. Ammatilliseksi opettajaksi kasvuun ja kehitykseen kuuluu osaamistavoitteiden saavuttamisen lisäksi oman opettajaidentiteetin pohdinta ja rakentaminen sekä oman kehityspotentiaalini ja innovatiivisuuden löytäminen. Näitä tukevat erityisesti HOPS- ja portfolio työskentely, kehittämistyö, valinnaiset opinnot, harjoittelu sekä ohjauksellisuuden periaate, jossa korostuu ohjaustilanteet vertaisryhmissä ja opettajatuutorin kanssa.

Osallistava pedagogiikka

Osallistava pedagogiikka on laaja, erilaisia pedagogisia strategioita yhdistävä lähestymistapa. Se mahdollistaa monenlaisten aktivoivien, tutkivien sekä ongelma- ja ilmiölähtöisten pedagogisten mallien ja menetelmien käyttämisen.

Osallistavassa pedagogiikassa korostuvat opiskelijan omat lähtökohdat ja tavoitteet. Opintojen painopiste on toiminnassa, yhteisessä tiedon ja osaamisen rakentumisessa sekä erilaisten vaihtoehtoisten näkökulmien löytymisessä. Opiskeluprosessi on joustava ja muotoutuva. Osallistavassa pedagogiikassa on keskeistä opiskelijan oman osallisuuden ja toimijuuden tukeminen. Osallisuudella ja toimijuudella tarkoitetaan opettajaopiskelijan kykyä ja mahdollisuutta suunnitella, ohjata, toteuttaa ja arvioida omia oppimisen ja opiskelun prosessejaan.

Ammatillisessa opettajankoulutuksessa käytettävät pedagogiset menetelmät mahdollistavat yhteisöllisen ja yhteistoiminnallisen työskentelyn vertaisryhmissä. Oppimisaktiviteeteissa opettajuuden ja oppimisen ilmiöitä tarkastellaan monialaisesti ja monitieteisesti, ja opettajaopiskelijat osallistuvat oppimisaktiviteettien muotoilemiseen. Vastausten etsimisessä käytetään omien kokemusten lisäksi asiantuntijatietoa ja -yhteisöjä sekä digitaalisia oppimisresursseja.

Osaamista voi hankkia eri tavoin erilaisissa ympäristöissä, kuten oppilaitoksissa, työpaikoilla, opettajakorkeakoulun järjestämissä oppimistilanteissa sekä erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. Oppimisessa korostuu työelämäläheisyys siten, että opettajaopiskelijoilla on mahdollisuus tarkastella ammatillisen opettajan työn ilmiöitä monipuolisesti ja osana opettajien ammatillisia verkostoja.

Oppimisen ja osaamisen arviointi

Arviointi on oppimisen tukemista, ja sen tehtävä on suunnata opiskelijan toimintaa kohti tulevaisuutta. Osaamisperustaisessa ja osallistavaan pedagogiikkaan tukeutuvassa koulutusprosessissa arviointi on jatkuvaa ja se korostaa oppijan omaa aktiivisuutta. Arviointi tapahtuu opiskelijan itsearviointina, vertaisarviointina ja vuorovaikutuksessa opettajatuutorin ja opintojaksojen ohjaajien kanssa. Arvioinnin tukena voidaan käyttää myös erilaisia asiantuntija- ja työelämän verkostoja. Keskeistä on arvioida ja reflektoida myös omaa opettajana kasvua ja kehitystä sekä oman opettajaidentiteetin rakentumista. Tällöin arviointi ymmärretään ajattelutavaksi tai toimintafilosofiaksi, joka ei liity pelkästään opiskelijan toimintaan vaan arvioinnin tarkoituksena on myös oman ja yhteisön toiminnan tutkiminen, kehittäminen ja muuttaminen.

Koulutusprosessin alussa arvioidaan yhdessä opettajatuutorin kanssa jo olemassa olevaa osaamista ja verrataan sitä opintojaksojen osaamistavoitteisiin. Aloituskvaiheen arvioinnin perusteella opettajaopiskelija tekee suunnitelman tarvittavan osaamisen kehittämisestä, opintojaksoille osallistumisesta, opinnollistamisesta ja opintojen aikataulusta (henkilökohtainen opintosuunnitelma eli HOPS).

Opintojaksojen osaamistavoitteissa kuvattu osaaminen osoitetaan ja arvioidaan opintojakson toteutussuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Arviointi perustuu opintojaksojen osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin, ja arviointi tapahtuu asteikolla hyväksytty/hylätty. Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää arviointikriteerien mukaisen osaamisen osoittamista. Osaamisen arvioinnissa voidaan hyödyntää monipuolisesti esim. vertaisryhmää sekä opettajaopiskelijoiden työ- ja harjoitteluympäristöjä. Arvioinnista vastaavat opintojakson opettajat.